

VITILIGO TIG'IZLIK INDEKSI DARAJASINING (VITILIGO EXTENT TENSITY INDEX -VETI) REYTINGI: VITILIGODA YANGI TA'RIF, TAHLIL, BAHOLASH VA DAVOLASH MEZONLARI

Maxmudov F.A., Latipov I.I., Ozodov J.H., Yusupov D.A.,

Buxoro davlat tibbiyot institute.

✓ Rezyume,

Ushbu maqolaning maqsadi VETF va VASI tizimini birlashtirish va davolashning samaradorligini baholash va zararlangan sohada o'zgarishlarni baholash uchun PASI balliga o'xshash amaliy va standartlashtirilgan baholash tizimini ishlab chiqishdir.

Kalit so'zlar: Vitiligo, Yevropa Vitiligo Vazifalar Guruhi (VETF - The Vitiligo European Task Force), PASI, vitiligo yuzasini baholash indeksi (VASI - The Vitiligo Area Scoring Index), vitiligoda aktivligini baholash (Vitiligo Disease Activity Score (VIDA)), vitiligo zichlik darajasi indeksi (Vitiligo Extent tensity Index (VETI) score), potentsial repigmentatsiya indeksi (PRI), repigmentatsiya, depigmentatsiya.

VITILIGO EXTENT TENSITY INDEX (VETI) SCORE: A NEW DEFINITION, ASSESSMENT AND TREATMENT EVALUATION CRITERIA IN VITILIGO

Maxmudov F.A., Latipov I.I., Ozodov J.H., Yusupov D.A.,

Bukhara State Medical institute.

✓ Resume,

The purpose of this manuscript was to combine VETF and VASI system and develop a practical and standardized scoring system similar to PASI score with the aim to assess the treatment response and evaluate changes in affected area. Additionally it has a potential to be a source of any computed application for researchers who work on vitiligo patients.

Key words: Vitiligo, VETF - The Vitiligo European Task Force, PASI, VASI - The Vitiligo Area Scoring Index, VIDA - Vitiligo Disease Activity Score, VETI - Vitiligo Extent tensity Index score, PRI - Potential Repigmentation Index, repigmentation, depigmentation.

ОЦЕНКА ИНДЕКСА ЭКСТЕНСИВНОСТИ ВИТИЛИГО (VETI): НОВОЕ ОПРЕДЕЛЕНИЕ, КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ И ОЦЕНКИ ЛЕЧЕНИЯ ПРИ ВИТИЛИГО

Махмудов Ф.А., Латипов И.И., Озодов Ж.Х., Юсупов Д.А.,

Бухарский Государственный Медицинский институт.

✓ Резюме,

Целью данной рукописи было объединить систему VETF и VASI и разработать практическую и стандартизованную систему оценки, аналогичную баллу PASI, с целью оценки ответа на лечение и оценки изменений в пораженной области. Кроме того, он может стать источником любого компьютерного приложения для исследователей, работающих с пациентами с витилиго.

Ключевые слова: витилиго, VETF - The Vitiligo European Task Force, PASI, VASI - The Vitiligo Area Scoring Index, VIDA - Vitiligo Disease Activity Score, VETI - Vitiligo Extent tensity Index score, PRI - Potential Repigmentation Index, репигментация, депигментация.

Mavzu dorzlabligi

Teri tananing eng katta organi bo'lsa-da, terining funksiyasini yoki teri kasalliklarining og'irligini baholash uchun standartlashtirilgan reproduktiv usullar mavjud emas [1]. So'nggi yillarda ko'pgina teri kasalliklari bo'yicha klinik amaliyot va klinik tadqiqotlarni o'tkazishda yordam beradigan bir nechta baholash tizimlari joriy etildi, ular asosan kasallik kechishidagi individual farqlarni solishtiradi [1,2]. Eng mashhur dermatologik vosita psoriasis sohasining og'irlik darajasi indeksi (PASI) bo'lib, hozirda psoriasis og'irlik darajasini baholash uchun oltin standartdir. U og'irlik darajasini (eritema, induratsiya va deskuamatsiya) va zararlangan soha ulushini birlashtiradi [3,4]. Shifokorlarga va bemorlarga PASI ni hisoblashda yordam beradigan bepul onlayn ilova ham mavjud [5]. Vitiligo epidermal melanotsitlarning vazifa bajarishini yo'qolishi bilan xarakterlanadigan orttirilgan depigmentatsiyadir [6]

Davolashning samaradorligini baholash uchun vitiligoning sirt o'lchamlarini aniq o'lchash muhimdir [1,7]. Yaqinda bir nechta yangi baholash tizimlari taklif qilindi. Yevropa Vitiligo Vazifalar Guruhi (VETF - The Vitiligo European Task Force) kasallik ko'lami, bosqichi va rivojlanishining tahlilini birlashtirgan tizimni taklif qildi. Vitiligo yuzasini baholash indeksi (VASI - The Vitiligo Area Scoring Index) kasallikning og'irlik ko'rsatkichlari va davolashni baholash mezonlarini aniq o'lchashni taklif qiladigan yana bir reyting tizimi taklif qilindi [1,8,9]. Uning nomi tajribada asoslanmagan holda PASI baholashdan olingan. Shunga qaramay, ikkala baholash ham keng qamrovli emas va ba'zi cheklavlarga ega: ular nomutanosiblik va individlararo tafovutlar bilan doimiy umumiy ko'rsatkichlarni hosil qilmaydi [1,7,8]. VASI ni VETF tizimi bilan birlashtirish va PASI baholash tizimiga o'xshash doimiy umumiy ko'rsatkichni va kam individlararo farqlar bilan o'xshashroq qilish mantiqan to'g'ri bo'lar edi [8]. Ushbu maqolaning

maqsadi VETF va VASI tizimini birlashtirish va davolashning samaradorligini baholash va zararlangan sohada o'zgarishlarni baholash uchun PASI balliga o'xshash amaliy va standartlashtirilgan baholash tizimini ishlab chiqishdir.

Vitiligoni baholash uchun ishlab chiqilgan ballar: Vitiligo European Task Force (VETF)

VETF - bu vitiligoning uch komponentini : kasallik tarqalishi, bosqichi va rivojlanishini o'z ichiga qamrab olgan sistemadir [3]. Tarqalishi to'qqizlik qoidalariga asoslangan [6]. Tayyorlash vitiligo o'choqlarida sochlar va sochlarning pigmentatsiyasiga asoslangan va uch bosqichga bo'lingan: [6].

- * Bosqich 0: normal pigmentatsiyada
- * Bosqich 1: chala depigmentatsiya
- * Bosqich 2: to'liq depigmentatsiya (soch oqarishi 30% dan kam (<30%))
- * Bosqich 3: to'liq depigmentatsiya soch oqartirish 30% dan ortiq (>30%)

VETFda "yoyishi yoki tarqalganligi" (+1: progressiv; 0: barqaror; -1: regressiv) [4].

Vitiligoli sohaning og'irlilik indeksi (VASI)

Uning nomi psoriasisdagi PASI baholashiga moslashtirilgan. Vitiligo qamrab olgan sohaning foizi bir qo'l kaft birligida hisoblanadi. Bir qo'l kaft birligi taxminan umumiy tana yuzasi maydonning 1% iga teng qilib hisoblangan.

Pigmentatsiya darajasi quyidagi foizlardan biriga yaqin deb hisoblanadi: 100% - to'liq depigmentatsiya, pigment mavjud emas; 90% - tananing depigmentatsiyalanishi; 75% - depigment soha pigmentli maydondan oshadi; 50% - pigmentli va depigment sohalar teng; 25% - pigmentli maydon depigment maydondan oshiq; va 10% - faqat depigmentatsiya sohalar mavjud [1,3]. VASI tananing har bir sohasi uchun vitiligo maydonining qo'l birliklarida va har bir qo'l birligi o'lchamidagi yuza depigmentatsiya darajasini aniqlash orqali aniqlanadi. Umumiy tana yuzasi $VASI = S \cdot \text{Tananing barcha qismi} [Qo'l \text{ birliklari}] [Qoldiq depigmentatsiyasi]$ [1].

Vitiligoda aktivligini baholash (Vitiligo Disease Activity Score (VIDA))

VIDA-bu vitiligo aktivligini baholashdagi olti balli shkaladir. Shaxsiy fikrlar VIDA reytingida asos bo'ladi. Bemorlardan yig'ilgan kasallik tarixi VIDA baholash tizimi 6 bosqichga ajratilgan: VIDA reytingida baholash quyidagicha:

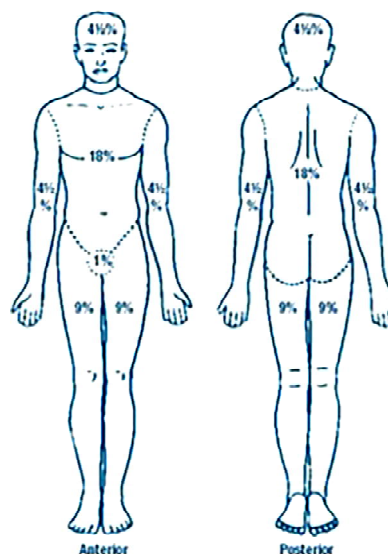
- * +4: 6 hafta yoki undan kam muddatdagi faol davr
- * +3: 6 haftadan 3 oygacha bo'lgan muddatdagi faol davr
- * +2: 3 oydan 6 oygacha bo'lgan muddatdagi faol davr
- * +1: 6 oydan 12 oygacha bo'lgan muddatdagi faol davr
- * 0: kamida 1 yil mobaynida barqaror va
- * -1: Kamida 1 yil davomida barqaror repigmentatsiyalar bilan

VIDAning quyi ballari kamroq faollikni bildiradi [10].

Potentsial Repigmentatsiya indeksi (PRI) Benzekari va boshqalar tomonidan 2013 - yilda segmentar bo'lmagan vitiligoda potentsial qayta tiklanishni prognoz qilish uchun yangi indeks (PRI) namoyish etildi va PRI darajasi yuqori bo'lgan bemorlarda yuqori pigmentatsiyaga moyil bo'lganliklarini ko'rsatdi [8].

Vitiligoni baholash uchun yangi sistema: Vitiligo zichlilik darajasi indeksi (Vitiligo Extent Tensity Index (VETI) score)

VETI balli yangi tizim bo'lib, vitiligo ko'lamini sonli ballar bilan o'lchashni taklif qiladi va vitiligoning kengligi va og'irligini tahlil qilishni birlashtiradi va PASI kabi doimiy

va reproduktiv sonni chiqaradi. Tanada tarqalganlik foizini hisoblash (p) to'qqizlik qoidasi (1-rasm) orqali baholanib bu qoida allaqachon kuyish yuzasini hisoblashda foydalanilgan. [11]. Kasallik taqalganligi besh bosqich (T) yordamida beshta bosh (h), qo'llar (u), tana (t), oyoqlar (l) va jinsiy a'zolar (g) zararlangan sohalar alohida baholanadi: kuyishni baholashdagi to'qqizlik qoidasi.

Bosqich 0: normal teri

Bosqich 1: Gipopigmentatsiya (trixrom va gomogen biroz ochroq pigmentatsiyani o'z ichiga olgan) 2-rasm.

Bosqich 2: Qora sochlar va perifollikulyar pigmentatsiya bilan to'liq depigmentatsiya (3-rasm).

Bosqich 3: qora sochli va perifolikulyar pigmentatsiyasiz to'liq depigmentatsiya (4-rasm).

Bosqich 4: To'liq depigmentatsiya oq va qora sochlar, perifolikulyar pigmentatsiyali va perifolikulyar pigmentatsiyasiz kabilarning aralashgan holda uchrashi (5-rasm).

Bosqich 5: To'liq depigmentatsiya shuningdek sezilarli oq sochlar (6-rasm). Tuklar bo'lmaydigan va qo'l-oyoqlarning kaft, barmoq sohalari davolashga juda chidamli bo'lganligi sababli 5- sinfga kiritilgan.

VETI tana umumiy yuzasi barcha zararlangan qism hissalarini o'z ichiga qamrab oluvchi formula bo'yicha hisoblanadi: (boshda o'rnashganlik foizi $\times$ zichlik darajasi) + (tanada o'rnashganlik foizi $\times$ zichlik darajasi) 4+ (qo'llarada o'rnashganlik foizi $\times$ zichlik darajasi) 2+ (oyoqlarda o'rnashganlik foizi $\times$ zichlik darajasi) 4+ (jinsiy a'zolarida o'rnashganlik foizi $\times$ zichlik darajasi) 0.1. Teri yuzasining foizlarda hisoblanganligi asosida to'qqizlik qoidasi orqali bu formulada koeffitsientlar hisoblab berilgan. Shunga ko'ra boshning koeffitsienti 1 ($9:9=1$), tana va oyoqlar 4 ($36:9=4$), qo'llar 2 ($18:9=2$), jinsiy a'zolar esa deyarli 0,1 ($1:9=0,1$).

Patologik o'choqning o'rnashganlik foizi: P

— Zichlik: T

— VETI:

$(Ph \times Th) + (Pt \times Tt) 4 + (Pu \times Tu) 2 + (Pl \times Tl) 4 + (Pg \times Tg) 0.1$

$5 + 20 + 10 + 20 + 0,5 = 55,5$

VETIning maksimal balli - 55,5.

Masalan, 3-rasmda, agar tananing oldingi qismi jalb qilingan bo'lsa, VETI quyidagicha hisoblanadi:

VETI: $(0 \times 0) + (0,25 \times 2) 4 + (0 \times 0) 2 + (0 \times 0) 4 + (0 \times 0) 0,1 = 2$

Vitiligo - bu epidermal melanotsitlarning faoliyat bajarishi buzilib yo'qolishi bilan xarakterlanadi [12] va dunyo aholisining 0,5-1% dan ko'prog'iga halokatli psixologik va ijtimoiy ta'sir qiladi [13,14]. Hozirgi vaqtda bu jumboqni qanday baholash haqida kelishuvning yo'qligi va U darajaga aniq baholashning mavjud emasligi shuningdek PASI tomonidan bu amaliy jihatdan yangi dorilarning samaradorligini yoki bir xil davo turli xil tadqiqotlarining natijalari bo'ylab meta-analizni amalga oshirish orqali baholash imkonsizdir.[1,14].

Ushbu muammoni bartaraf etish va kasallikning og'irligi va individlar o'rtasidagi tafovutlarni aniqroq aniqlash uchun bir nechta fikrlar taklif qilingan. Yuqoridagi ballar orasida vitiligoni baholash uchun mo'ljallangan, VASI Psoriasis Area Severity Index (PASI)ga nisbatan oddiy analog oddiy metodni taqdim etadi

VASI provides a relatively simple method analogous to the Psoriasis Area Severity Index (PASI)

Vitiligo European Task Force (VETF) vitiligoning uchta tarkibiy qismini birlashtirgan ancha murakkab tizimdir: kasallikning darajasi, bosqichi va rivojlanishi, ammo bu ballar ba'zi bir natijalarning mos kelmasligi bilan cheklolarga ega va, farqli o'laroq PASI balli doimiy o'zgarmas qiymatni tashkil qilmaydi [1,9,14]. Qolgan ikkita ballarga kelsak, shuni ta'kidlash kerakki, VIDA darajasi bemorning fikriga asoslanadi [10], yakunda natijalar bir-biriga mos kelmaydi. PRI - non-segmentar vitiligoda repigmentatsiya uchun bashoratli indeks [8], bu vitiligo tarqalganligi va og'irlik drajasini o'lchash uchun raqamli ko'rsatkich emas.

VIDA reytingi bemorning fikriga asoslanganligi sababli, VASI, VETF tizimlarining va PRI ayrim qismlarini birlashtirish va PASI balliga o'xshash tizimni ular soni doimiyligi va individual bo'lmagan farqlar bilan ixtiro qilish mantiqan to'g'ri keladi [10]. VETI balli - bu davolashni baholashning yangi mezonidir va klinik amaliyotda osonlikcha boshqarish mumkin bo'lgan vitiligoning baholash usuli.

Vitiligoda turli usullarni taqqoslash qiyin bo'lsa ham, biz o'ylaymizki VETI balli ko'proq psoriiaz kasalligini baholashdagi PASI balliga o'xshaydi va boshqa vitiligo ballaridan farqli o'laroq, doimiy va o'xshash miqdorni hosil qiladi va vitiligoli bemorlarini klinik tadqiq qilishga

katta yordam beradi. Ayniqsa, bu vitiligo kasallari ustida ish olib boradigan tadqiqotchilar uchun har qanday kompyuter dasturining manbai bo'lishi mumkin.

Yuqorida keltirilganlar afzalliklari kelajakdagi kuzatishlar orqali tasdiqlanishiga umid qilaman.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Bhor U., Pande S. Scoring systems in dermatology. //Indian J Dermatol Venereol Leprol. 2016; 72: 315-21. [PubMed] [Google Scholar]
2. Pfütze M., Niedermeier A., Hertl M., Eming R. Introducing a novel Autoimmune Bullous Skin Disorder Intensity Score (ABSIS) in pemphigus. // Eur J Dermatol. 2007; 17: 4-11. [PubMed] [Google Scholar]
3. Hamzavi I., Jain H., McLean D., Shapiro J., Zeng H., Lui H. Parametric modeling of narrowband UV-B phototherapy for vitiligo, using a novel quantitative tool: the Vitiligo Area Scoring Index. Arch // Dermatol. 2014; 140: 677-683. [PubMed] [Google Scholar]
4. Ta'eb A., Picardo M. The definition and assessment of vitiligo: a consensus report of the Vitiligo European Task Force. // Pigment Cell Res. 2007; 20: 27-35. [PubMed] [Google Scholar]
5. PASI Calculator. <http://pasi.corti.li/> Psoriasis Area Severity Index (PASI) Calculator (1.7.1). Accessed December 30, 2013.
6. Wong P.C., Leung Y.Y., Li E.K., Tam L.S. Measuring disease activity in psoriatic arthritis. // Int J Rheumatol. 2012; 2012: 839425. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]
7. Fredriksson T., Pettersson U. Severe psoriasis-oral therapy with a new retinoid. // Dermatologica. 1978; 157: 238-44. [PubMed] [Google Scholar]
8. Benzekri L., Ezzedine K., Gauthier Y. Vitiligo Potential Repigmentation Index: a simple clinical score that might predict the ability of vitiligo lesions to repigment under therapy. // Br J Dermatol. 2013; 168: 1143-6. [PubMed] [Google Scholar]
9. Aydin F., Senturk N., Sahin B., et al. A practical method for the estimation of vitiligo surface area: a comparison between the point counting and digital planimetry techniques. // Eur J Dermatol. 2007; 17: 30-2. [PubMed] [Google Scholar]
10. Njoo M.D., Das P.K., Bos J.D., Westerhof W. Association of the Koebner phenomenon with disease activity and therapeutic responsiveness in vitiligo vulgaris. // Arch Dermatol. 1999; 135: 407-13. [PubMed] [Google Scholar]
11. Wachtel T.L., Berry C.C., Wachtel E.E., Frank H.A. The inter-rater reliability of estimating the size of burns from various burn area chart drawings. // Burns. 2000; 26: 156-70. [PubMed] [Google Scholar]
12. Feily A., Baktash D., Mohebbipour A., Feily A. Potential advantages of simvastatin as a novel anti-vitiligo arsenal. // Eur Rev Med Pharmacol Sci. 2013; 17: 1982-3. [PubMed] [Google Scholar]
13. Feily A., Namazi M.R. Silymarin as a potential novel addition to the limited anti-vitiligo weaponry: an untested hypothesis. // Int J Clin Pharmacol Ther. 2011; 49: 467-8. [PubMed] [Google Scholar]
14. Kawakami T., Hashimoto T. Disease severity indexes and treatment evaluation criteria in vitiligo. // Dermatol Res Pract. 2011; 2011: 750342. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

Kelib tushgan vaqti 09.02. 2020